

Uvodnik

Vsebina prve številke novega letnika revije *Sodobna pedagogika* je zelo raznolika. Članki v slovenskem jeziku odpirajo tematike s področja medkulturne vzgoje, pedagoškega raziskovanja, arhitekturne umeščenosti šole v okolje, zaključevanja študijskih programov, med njimi je tudi intervju na temo šolske reforme. Članki v angleškem jeziku pa obravnavajo zadovoljstvo s študijskim procesom v obdobju pandemije, analizo dosežkov pri matematiki na nacionalnem preverjanju znanja in ob zaključku devetega razreda ter prehod otrok iz vrtca v šolo.

Slovenski del revije začenjam s povabilom, da bralec skozi branje prispevka *Nekateri izzivi izobraževanja učencev in dijakov priseljencev z vidika načela medkulturnosti*, ki ga je napisala **Klara Skubic Ermenc**, dobi vpogled v vsebino letošnjih *Pedagoško-andragoških dnevov* z naslovom *Vzgoja in izobraževanje za vključujočo skupnost*, ki so 26. januarja v organizaciji *Oddelka za pedagogiko in andragogiko* potekali na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani.

V prispevku avtorica obravnava tri problemske sklope, s katerimi smo soočeni pri izobraževanju učencev in dijakov priseljencev, pri čemer poudarja zagotavljanje primerljivih standardov znanja, vzpostavljanje pogojev za učenje slovenščine, vključevanje učencev in dijakov v pouk ter vzpostavljanje medkulturne in inkluzivne zasnove splošne izobrazbe. Avtorica izhaja iz teze, da je za ustrezno izobraževanje učencev priseljencev ključno inkluzivno zasnovano izobraževanje, ki upošteva načelo medkulturnosti, in sicer na sistemski, kurikularni, didaktično-organizacijski in odnosni ravni ter tudi na področju izobraževanja strokovnih delavcev. Kljub nekaterim pozitivnim spremembam, ki so se na področju medkulturnosti zgodile v zadnjem obdobju, po oceni avtorice pomembna ovira za uspeh učencev in dijakov priseljencev ostajajo prenizka pričakovanja učiteljev, napačno razumevanje (minimalnih) standardov znanja, neizdelan model postopnega vključevanja učencev in dijakov v pouk ter neupoštevanje koncepta raznojezičnosti. Premalo upoštevano pa ostaja tudi načelo medkulturnosti pri kurikularni zasnovi.

Vpogled v ostale vsebine *Pedagoško-andragoških dnevov* lahko bralec pridobi skozi *Poročilo s Pedagoško-andragoških dnevov 2023*, ki so ga napisale **Nina Breznikar, Monika Govekar Okoliš in Katja Jeznik** ter je objavljen ob koncu sklopa revije v slovenskem jeziku.

Nika Ferbežar in **Tina Štemberger** se v prispevku z naslovom *Sistematični pregled literature v kontekstu pedagoškega raziskovanja* ukvarjata s posebno vrsto raziskave, sistematičnim pregledom literature, ki obeta visoko stopnjo zanesljivosti, je pa v našem okolju še razmeroma nepoznana oblika raziskovanja. Prispevek prinaša zgodovinski vpogled v ozadje sistematičnega pregleda literature, hkrati pa je pristop ovrednoten tudi v primerjavi s tradicionalnimi pregledi literature. Predstavljene so tako prednosti kot pomanjkljivosti takšne raziskave, prav tako postopek njene izvedbe. Avtorici na koncu članka prikažeta tudi kritično ovrednotenje njene rabe v kontekstu pedagoškega raziskovanja.

Martina Zbašnik-Senegačnik, Samo Drobne, Živa Kristl in Ljudmila Koprivec so svoj prispevek naslovlili *Odziv učencev na pogled skozi okno učilnice*. Avtorji se, kot pojasnjujejo sami, ukvarjajo s parametrom umeščanja šolskih stavb v urbano okolje, to je kakovostni pogled skozi okno, ki je pogosto spregledan kazalnik, čeprav avtorji opozarjajo, da pomembno prispeva k dobremu počutju, bivalnemu ugodju in učni uspešnosti otrok. V prispevku je prikazano, kakšen je odnos učencev do pogledov skozi okno, kar so avtorji ugotavljali s spletnim anketnim vprašalnikom za učence zadnje triade štirih osnovnih šol iz različnih okolij (urbano, ruralno) v različnih slovenskih regijah. Ugotovitve kažejo, da se učenci na podobne poglede skozi okno odzivajo zelo podobno ne glede na lokacijo šole, razred in spol. Večina jih ima najraje pogled v naravno, zelo neugodno pa so ocenili poglede v pretežno urbano okolje, pri čemer takšne poglede bolj tolerirajo fantje kot dekleta. Učenci želijo sedeti ob oknu, ker jim to omogoča neoviran pogled ven. Zanimiva pa je tudi ugotovitev, da na njihovo počutje in zdravje pozitivno vpliva tudi prisotnost zelenja v prostoru.

Jernej Kapus je avtor prispevka iz prakse z naslovom *Koordinirani postopek izdelave magistrskih del in izvedbe zagovorov v obliki študentskega posveta*. V prispevku je predstavljen primer dobre prakse s Fakultete za šport, zdravje in znanost o gibanju z ene od angleških univerz. Tam študentje v zadnjem letniku magistrskega študija časovno koordinirano izdelajo magistrska dela in jih zagovarjajo na *študentskem posvetu*. Gre za dogodek, ki ga vsako leto organizirajo v prvi polovici septembra in na katerem kandidati javno predstavijo svoja magistrska dela. Avtor predlaga, da bi tudi v našem okolju lahko uvedli nekatere spremembe pri zaključevanju študija v skladu z opisano prakso iz tujine. Predvideva, da bi to lahko imelo pozitivne učinke za vse vpletene.

Slovenski del revije se zaključuje z intervjujem z naslovom *Potrebujeemo šolsko reformo?*, ki ga je **Mojea Kovač Šebart** opravila z Zdenkom Kodeljo. Intervju je nastal kot odziv na aktualno dogajanje na področju prenove vzgoje in izobraževanja, ki se obeta ob in po pripravi *Nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja do leta 2033* ter ob kurikularni prenovi za vrtce, osnovne šole in gimnazije. Pogovor je hkrati opomnik, da na prenove vzgoje in izobraževanja vedno intenzivno vplivajo različni dejavniki določenega časovnega obdobja. Zdi se, da je bilo ob prenovi po osamosvojitvi Slovenije v devetdesetih letih več prostora za temeljni premislek o šolstvu, pri aktualnih reformnih procesih pa se ne moremo znebiti vtisa, da je težnja po prenovi bolj kot konceptualno spodbujena politično in finančno ter da prenovo v ozadju podpira globalna evropska agenda na področju vzgoje in izobraževanja. Ali je to lahko ovira za temeljit znanstveno-strokovni premislek o tem, kakšna naj bosta vzgoja in izobraževanje v prihodnosti, bomo analizirali tudi v eni od tematskih številki revije v tem letniku.

Angleški del revije *Sodobna pedagogika* sestavljajo trije prispevki. **Nataša Zrim Martinjak** v prispevku z naslovom *Identifikacija napovednikov zadovoljstva s študijem na daljavo med pandemijo covid-19* dodaja svoj delež k različnim raziskavam o tem, kako je obdobje pandemije zaznamovalo običajni šolski in študijski proces. Številni izsledki o tem so že bili objavljeni v tematski in posebni številki *Sodobne pedagogike* in še posamično v različnih številkah revije ter širše.

V pričujočem prispevku se avtorica ukvarja z identifikacijo napovednikov zadovoljstva študentov s študijem v neobičajnih razmerah. Proučevala je povezanost zadovoljstva študentov s študijem z drugimi študijskimi dejavnostmi ter ugotovila, da med njimi obstaja statistično značilna povezanost. Ugotovila je, da so zadovoljstvo s študijem statistično značilno napovedovale tako študijske kot druge, individualne značilnosti in okoliščine, v katerih so se znašli študentje. Avtorica svoje ugotovitve sklene z mislijo, da je treba orientiranost na študijske dejavnike z vidika učiteljeve izvedbe dopolnjevati s poudarjanjem študentove vloge pri študiju.

Jerneja Bone in **Daniel Doz** v prispevku z naslovom *Primerjava dosežkov učencev med nacionalnimi preizkusi znanja in zaključnimi ocenami iz matematike* prikažeta longitudinalno primerjavo dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnih preizkusih znanja iz matematike in ocen ob zaključku šolskega leta. Primerjava podatkov v treh obdobjih in z razmikom treh let je avtorja pripeljala do odgovora na vprašanje, ali se delež učencev z višjimi zaključnimi ocenami povečuje in ali obstaja močna povezanost med hipotetično oceno, pridobljeno iz točk na nacionalnem preverjanju znanja, in zaključno oceno pri matematiki. Avtorja sta ugotovila, da je delež učencev z odlično zaključno oceno v rahlem vzponu, delež učencev z zadostno oceno pa v rahlem upadu. Potrdila sta tudi močno povezanost med hipotetično oceno pri matematiki na nacionalnem preverjanju znanja in zaključno oceno pri matematiki v 9. razredu osnovne šole. Kljub temu, da gre, kot opozarjata tudi avtorja, za dve različni merili šolske uspešnosti, so ugotovitve raziskave zelo zanimive in dajejo usmeritve za odgovor na vprašanje, kako v prihodnje strukturirati nacionalno preverjanje znanja, da bo to smiselni eksterni kazalnik kakovosti šolskega dela. Tovrstne raziskave lahko pomenijo orientacijo za šolsko politiko kot tudi za pedagoške prakse.

Tretji prispevek nas popelje v obdobje predšolske vzgoje in v Bosno in Hercegovino. **Džaneta Camović** v prispevku z naslovom *Prehod iz vrtca v osnovno šolo - izkušnje vzgojiteljic iz Bosne in Hercegovine* predstavlja kvalitativno raziskavo, ki je bila izvedena v obliki intervjujev z 18 vzgojiteljicami predšolskih otrok. Ker je prehod v šolo zelo zahtevno obdobje za vse vključene, tako otroke kot starše, vzgojitelje in učitelje, je za uspešen prehod nujna njihova aktivna podpora in medsebojno sodelovanje. Rezultati raziskave so pokazali na nekatere nevrvalgične točke trenutne ureditve prehoda. Nekatere aktivnosti niso učinkovite, tematizirati pa bi bilo treba tudi način sodelovanja ter prenos informacij med vrtcem in šolo. Avtorica raziskave ugotavlja še, da se kaže potreba vzgojiteljic po podpori in strokovnem sodelovanju z osnovnošolskimi učitelji. Prispevek se zaključí s priporočili za izboljšanje in vzdržnost sistema prehoda otrok iz vrtca v osnovno šolo.

Vabljeni k branju!

*Dr. Katja Jeznik,
glavna urednica*